

Tendința evidentă de generalizare a desinenței *-ov (-ev)* pentru toate substantivele, indiferent de orice considerent istorico-morfologic sau fonetic, trebuie privită ca o evoluție care se desfășoară după legile interne de lungă durată ale dezvoltării limbii. Fiind complet în afara ariei de influență a limbii ruse literare, graiul velicorus de la Socolinți manifestă și în această privință o remarcabilă consecvență în ceea ce privește promovarea unor tendințe existente în limba rusă încă de la sfârșitul perioadei slavei comune.

Fără a intra în amănunte, precizăm că la Socolinți nu există substantive « în -мя » care să aibă la cazurile oblice o silabă mai mult ca la nominativ singular; nomin.: *adnă vr'em'ă* — « un timp » (genul fem.); genit.: *mălă vr'em'ă*⁵⁴ — « timp puțin », cf. lit. мало времени; *pad'vým'eim* — « sub uger ». Substantivului din limba literară *сѣмя* — « sămînță » îi corespunde aici cuvîntul *s'eim'e'nă*: vechea formă de nom. plural a fost adoptată ca nominativ singular, cu acest prilej trecîndu-se de la genul neutru la genul feminin; *s'eim'e'nă* — « sămînță » se declină la Socolinți după declinarea I (cu excepția formei de gen. plural: *s'eim'e'nóy*, v. mai sus).

Cîteva observații în legătură cu accentul (în declinare).

Substantivele feminine (mai ales bisilabice) care în limba rusă literară și în numeroase graiuri populare au accentul pe ultima silabă la nominativ singular și pe penultima — la acuzativ singular⁵⁵, au generalizat în graiul de la Socolinți accentul pe ultima silabă: *rukú* — « mină » (acuz.), *vadú* — « apă », *trayú* — « iarbă », *u'člayú* — « în cap », *z'eim'ú* — « pămînt » ș.a.m.d. În această privință nu am notat nici o excepție.

În ceea ce privește formarea nominativului plural observăm o răspîndire mai largă decît în limba literară a desinenței *-y*, resp. *-i*. Iată cîteva exemple: *list[i]* — « frunze », cf. lit. *лістья*; *b'er'e'č[i]* — « maluri », cf. lit. *береза*; *rukav[ý]* — « mîneci », cf. lit. *рукава*; *damý* — « case de piatră », cf. lit. *дома*; *sn'čy[i]* — « zăpezi », cf. lit. *снега*; *čorčd[y]* — « orașe », cf. lit. *городá*; *syný* — « fii », cf. lit. *сыновья*. Desinența *-y* se constată și la nom.-acuz. plural neutru, de ex. *ókny* — « ferestre », cf. lit. *окна*.

O particularitate morfologică și sintactică caracteristică graiului de care ne ocupăm este prezența sporadică a desinenței de nom. plural în locul celei de acuzativ-genitiv pentru substantivele « însuflețite » întrebuințate cu valoare de complement direct: *sl'e'r'čayú av'eč'k'i* — « eu păzesc oile ». La fel, de la același informator: *~ karóvy* — « eu păzesc vacile », *~ kón'i* — « eu păzesc caii ». Fiind întrebat dacă se poate spune corect « lipovenește » și: *sl'e'r'čayú karóy*, adică folosind în loc de nom. pl. forma de acuzativ-genitiv, informatorul a răspuns afirmativ. Prin urmare, pentru el cele două construcții coexistă. De la un membru mai în vîrstă al familiei informatorului am surprins și construcția cu acuz.-genit.: *zəχan'áj yus'e'j u'čl'čy* — « mină giștele în poiețică! ». Cazul acuzativ plural « însuflețite » identic ca formă cu nominativul plural este propriu limbii ucrainene⁵⁶, inclusiv graiurilor ucrainene din împrejurimile satului Socolinți. Întrucît însă, informatorul nostru nu numai că nu poate vorbi,

⁵⁴ Același fenomen se întîlnește și în alte graiuri ruse meridionale, de pildă în localitatea Iasnaia Poliana. Vezi N. P. Grinkova, V. I. Ciaghîșeva, *op. cit.*, p. 151. Extras dintr-un jurnal de însemnări al lui L. N. Tolstoi.

⁵⁵ Vezi, de ex., R. I. Avanesov, *Ударение в современном русском литературном языке*, Moscova, 1958, pp. 23—24.

⁵⁶ Vezi, de ex., L. A. Zagrodski, *Граматика української мови. Частина I. Морфологія*. Ed. a XV-a, Kiev, 1954, p. 89.